

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2022 01 28*

ANTRASIS SKYRIUS

BYLA PUIŠYS PRIEŠ LIETUVĄ

(Peticija Nr. 58166/18)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2021 m. sausio 19 d.

Šis sprendimas yra galutinis. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

Byloje Puišys prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Antrasis skyrius), posėdžiaujant komitetui, sudarytam iš:

pirmininko Aleš Pejchal,
teisėjų Egidijaus Kūrio,
Carlo Ranzoni

ir *skyriaus kanclerio pavaduotojo* Hasan Bakırcı,
atsižvelgdamas į:

peticiją prieš Lietuvos Respubliką (Nr. 58166/18), kurią 2018 m. lapkričio 27 d. pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį Teismui pateikė Lietuvos Respublikos pilietis Tadas Puišys (toliau – pareiškėjas);

sprendimą pranešti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) apie skundą pagal Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį dėl pareiškėjo namo ir likusią peticijos dalį pripažinti nepriimtina;

šalių pastabas,

po svarstymo uždaramame posėdyje 2020 m. gruodžio 15 d.

skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

IVADAS

1. Peticija susijusi su namo statybomis, kurios buvo vykdomos gavus reikiamus leidimus, tačiau vėliau paskelbtos iš dalies neteisėtomis.

FAKTAI

2. Pareiškėjas gimė 1968 m., gyvena Netoniuose, Kauno rajone. Jam atstovavo Kaune praktikuojantis advokatas P. Čerka.

3. Vyriausybei atstovavo jos atstovė K. Bubnytė-Širmenė.

I. PAREIŠKĖJO NAMO STATYBA

4. 2003 m. pareiškėjas nusipirko 0,1 ha žemės Netoniuose.

5. 2004 m. gegužės 5 d. Kauno rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė) patvirtino pareiškėjo sklypo detalų planą. Jame numatyta išlaikyti bent 3,5 metro atstumą tarp visų sklype pastatytų pastatų ir kaimyninių sklypų.

6. 2004 m. gegužės 13 d. Kauno apskrities viršininko administracija (toliau – KAVA) nustatė sklypo geografines koordinatas. Jos buvo įregistruotos Nekilnojamojo turto registre.

7. 2004 m. gruodį pareiškėjas parengė namo statybos sklype techninį projektą. Tą patį mėnesį savivaldybė išdavė leidimą statyti dviejų aukštų gyvenamąjį namą pagal techninį projektą.

8. 2005 m. sausį ir liepą pareiškėjo prašymu savivaldybė patvirtino tam tikras techninio projekto korektūras. 2005 m. liepą projektas patikslintas – įtraukta stoginė automobiliams statyti, kurios stogą vienoje pusėje laiko metalinės kolonos, o kitoje – viena iš namo sienų.

9. 2006 m. kovą KAVA patikrino statybvietę ir nenustatė jokių planavimo dokumentų pažeidimų.

10. 2007 m. spalio 30 d. KAVA pakeitė sklypo geografines koordinatas (žr. šio sprendimo 6 punktą). Nekilnojamojo turto registro duomenys buvo

atitinkamai atnaujinti.

11. 2008 m. vasario 12 d. KAVA patikrino pareiškėjo pastatytą namą ir pripažino jį „tinkamu naudoti“. Namas buvo įregistruotas Nekilnojamojo turto registre.

12. 2009 m. balandžio 2 d. valdžios institucijos atliko dar vieną namo patikrinimą. Buvo nustatyta, kad prie namo esančios kolonos (žr. šio sprendimo 8 punktą) pastatytos už sklypo ribų.

13. 2009 m. balandžio 7 d. KAVA panaikino savo ankstesnį sprendimą patikslinti sklypo geografines koordinatas (žr. šio sprendimo 10 punktą), atkuriant koordinatas, kurios buvo nustatytos 2004 m. (žr. šio sprendimo 6 punktą). Nekilnojamojo turto registro duomenys buvo atitinkamai atnaujinti.

14. 2009 m. lapkričio 18 d. KAVA dar kartą patikrino namą ir nustatė, kad kolonos išsikišusios 0,58 metro už sklypo ribų į suplanuotą bendro naudojimo kelią. Apie savo išvadas ji informavo Kauno apygardos prokuratūrą (toliau – prokuratūra) ir paprašė iškelti bylą dėl neteisėtos statybos padarinių pašalinimo.

15. 2010 m. pareiškėjo žmona iškėlė civilinę bylą, kurioje teigė, kad nustatydamą žemės sklypo koordinatas (žr. šio sprendimo 6 punktą) KAVA neteisingai įtraukė projektuojamą bendro naudojimo kelią į planavimo dokumentus. Ji prašė pakeisti jai ir pareiškėjui priklausančio sklypo ribas ir prijungti tariamo bendro naudojimo kelio teritoriją prie jų sklypo. Ieškinys buvo atmetas. Galutinėje 2012 m. lapkritį priimtoje nutartyje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad bendro naudojimo kelias buvo įtrauktas į planavimo dokumentus pagal teisės aktus, o pareiškėjui ir jo žmonai apie kelio buvimą pranešta nustatant jų sklypo koordinatas; tada pareiškėjas ir jo žmona jokių skundų nepateikė.

II. BYLA DĖL STATYBOS TEISĖTUMO

A. Prokuratūros pateiktas ieškinys

16. 2010 m. sausį prokuratūra pareiškė civilinį ieškinį pareiškėjui ir Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (institucijai, kuri po administracinės reformos perėmė tam tikras KAVA funkcijas, toliau – Inspekcija). Ieškinys buvo patikslintas 2010 m. gruodį ir 2011 m. kovą, bendraatsakoviu įtraukiant Kauno rajono savivaldybę.

17. Prokuratūra teigė, kad pareiškėjo namas pastatytas ne planavimo dokumentuose nurodytoje vietoje, o tai yra rimtas teisės aktų pažeidimas. Ji paprašė teismo įpareigoti pareiškėją pertvarkyti namą pagal planavimo dokumentus.

18. Prokuratūra taip pat paprašė teismo įpareigoti pareiškėją nugriauti tvorą ir išardyti trinkelėmis grįstą kelią, kuris buvo nutiestas valstybinėje žemėje.

19. Pareiškėjas užginčijo prokuratūros reikalavimą. Jis teigė, kad ginčijamos kolonos yra ne namo, o šalia jo pastatyto priestato, sukuriančio stoginę automobiliams statyti, dalis. Jis taip pat teigė, kad 2009 m. balandžio 2 d. patikrinimas (žr. šio sprendimo 12 punktą) buvo atliktas nedalyvaujant jam ir jo žmonai ir kad patikrinimo metu atlikti matavimai buvo netikslūs.

Tačiau net darant prielaidą, kad kolonos buvo pastatytos už sklypo ribų, 0,58 metro paklaida nereikšminga.

20. Pareiškėjas taip pat atkreipė dėmesį, kad statyba atlikta turint visus reikiamus leidimus, o namas pripažintas tinkamu naudoti, todėl, jei buvo padaryta kokių nors klaidų, jų ištaisymo našta turėtų tekti valdžios institucijoms.

B. 2012 m. spalio 19 d. Kauno rajono apylinkės teismo sprendimas

21. 2012 m. spalio 19 d. Kauno rajono apylinkės teismas patenkino prokuratūros ieškinį (žr. šio sprendimo 17 ir 18 punktus).

22. Teismas atmetė pareiškėjo teiginius, kad kolonos nėra namo dalis (žr. šio sprendimo 19 punktą). Be to, jis nustatė, kad Kauno rajono savivaldybės patvirtintos projekto korektūros (žr. šio sprendimo 8 punktą) neatitinka sklypo detaliojo plano, todėl jas reikia pripažinti negaliojančiomis. KAVA pažyma dėl nebaigto statyti namo (žr. šio sprendimo 9 punktą) buvo pagrįsta tomis neteisėtomis korektūromis, todėl ją taip pat reikia pripažinti negaliojančia.

23. Remdamasis 2009 m. balandžio 2 d. patikrinimo išvadomis (žr. šio sprendimo 12 punktą), teismas nusprendė, kad kolonos stovi 0,58 metro už sklypo ribų suplanuoto bendro naudojimo kelio teritorijoje ir kliudytų kaimyninių sklypų savininkams naudotis tuo keliu. Taigi sprendimas pripažinti namą tinkamu naudoti (žr. šio sprendimo 11 punktą), kuris buvo priimtas nepaisant to, kad aiškiai nukrypta nuo planavimo dokumentų, pripažintinas negaliojančiu.

24. Teismas nustatė, kad namą būtų galima suderinti su planavimo dokumentais pašalinus kolonas ir pertvarkius jį taip, kad išsietktų sklypo ribose. Pareiškėjas buvo įpareigotas: 1) per šešis mėnesius nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo parengti naują techninį projektą pagal sklypo detalųjį planą arba pagal naują teritorijų planavimo dokumentą; 2) per tris mėnesius nuo naujo techninio projekto suderinimo su atitinkamomis institucijomis gauti naują statybą leidžiantį dokumentą ir 3) per šešis mėnesius nuo naujo statybą leidžiančio dokumento išdavimo atitinkamai pertvarkyti statinį.

25. Teismas taip pat nusprendė, kad pareiškėjas, neturėdamas atitinkamo leidimo, valstybinėje žemėje pastatė tvorą ir išgrindė trinkelėmis kelią, ir nurodė juos pašalinti.

C. Civilinės bylos atidėjimas, kol nagrinėjama administracinė byla

26. Pareiškėjas pateikė skundą administraciniams teismams, prašydamas panaikinti 2009 m. balandžio 7 d. KAVA sprendimą, kuriuo buvo patikslintos sklypo geografinės koordinatės (žr. šio sprendimo 13 punktą).

27. Civilinė byla (žr. šio sprendimo 16–25 punktus) buvo atidėta administracinės bylos nagrinėjimo laikotarpiui.

28. 2013 m. vasario 12 d. Kauno apygardos administracinis teismas patenkino pareiškėjo skundą. Jis pažymėjo, kad sklypo koordinatės buvo nustatytos 2004 m. gegužės 13 d. (žr. šio sprendimo 6 punktą) ir pakeistos 2007 m. spalio 30 d. (žr. šio sprendimo 10 punktą). 2009 m. balandžio 7 d. sprendimu buvo pažeistos sklypo savininkų teisės, nes po šio sprendimo tuomet jau pastatyto namo dalys atsidūrė už sklypo ribų. Teismas taip pat pabrėžė, kad tai buvo padaryta neinformavus pareiškėjo ir jo žmonos ir

nenurodžius jokio sprendimo teisinio pagrindo. Todėl sprendimas pripažintas neteisėtu ir naikintinu.

29. 2013 m. gruodžio 9 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą.

30. Po Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo 2014 m. sausį Nekilnojamojo turto registro duomenys buvo atnaujinti, siekiant nurodyti 2007 m. spalio 30 d. nustatytas sklypo koordinatas (žr. šio sprendimo 10 punktą).

31. Pareiškėjo kaimynas N. P. pradėjo procesą administraciniuose teismuose, prašydamas Nekilnojamojo turto registre pakeisti pareiškėjo sklypo koordinatas. Jis teigė, kad 2007 m. spalio 30 d. nustatytos koordinatės (žr. šio sprendimo 10 punktą) buvo patvirtintos neteisėtai ir kad jos trukdė jam patekti į savo sklypą. 2014 m. gruodį Kauno apygardos administracinis teismas reikalavimą patenkind, tačiau 2016 m. vasarį Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas sprendimą panaikino, konstatuodamas, kad panaikinus 2009 m. balandžio 7 d. sprendimą (žr. šio sprendimo 29 punktą) Nekilnojamojo turto registras teisėtai atkūrė 2007 m. spalio 30 d. koordinatas.

D. 2018 m. vasario 21 d. Kauno apygardos teismo sprendimas

32. Pasibaigus administraciniam procesui, civilinė byla buvo atnaujinta (žr. šio sprendimo 26–29 punktus).

33. 2016 m. spalio 20 d. Kauno apygardos teismas paliko nepakeistą Kauno rajono apylinkės teismo sprendimą (žr. šio sprendimo 21–25 punktus). Tačiau 2017 m. gegužės 24 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šią nutartį panaikino ir perdavė bylą Kauno apygardos teismui nagrinėti iš naujo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ypač pažymėjo, kad nors administraciniai teismai panaikino 2009 m. balandžio 7 d. žemės sklypo koordinatų pakeitimą (žr. šio sprendimo 28 ir 29 punktus), Kauno apygardos teismas nepaaiškino, ar tai turėjo įtakos pareiškėjo namo statybos teisėtumui.

34. Nagrinėjant bylą iš naujo Kauno apygardos teisme, pareiškėjas pakartojo savo ankstesnius argumentus (žr. šio sprendimo 19 ir 20 punktus).

35. Jis taip pat nurodė, kad 2009 m. balandžio 2 d. vykusio patikrinimo metu (žr. šio sprendimo 12 punktą) buvo remiamasi ne 2007 m. nustatytomis žemės sklypo koordinatėmis, kurios buvo įregistruotos Nekilnojamojo turto registre tuo metu, kai vyko patikrinimas ir kai namas buvo pripažintas tinkamu naudoti (žr. šio sprendimo 11 punktą), o 2004 m. koordinatėmis, kurios buvo pakeistos ir nebebuvo teisingos. Todėl patikrinimo išvada, kad kolonos stovi už sklypo ribų, netiksli.

36. 2018 m. vasario 21 d. Kauno apygardos teismas paliko nepakeistą Kauno rajono apylinkės teismo sprendimą (žr. šio sprendimo 21–25 punktus).

37. Jis pabrėžė, kad siekiant nustatyti, ar pareiškėjo namas pastatytas pagal planavimo dokumentus, svarbu nustatyti tikslias žemės sklypo ribas ir namo vietą sklype.

38. Teismas konstatavo, kad, remiantis Nekilnojamojo turto registro duomenimis, galiojančios žemės sklypo koordinatės buvo nustatytos 2004 m. (žr. šio sprendimo 6 punktą). Nors atskirame procese pareiškėjo žmona prašė teismų jas pakeisti, 2012 m. jos ieškinys buvo atmestas (žr. šio sprendimo 15 punktą). Remdamasis šia aplinkybe, Kauno apygardos teismas padarė išvadą, kad 2004 m. žemės sklypo koordinatės vis dar galioja.

39. Jis nusprendė, kad dėl to, jog 2009 m. atlikti sklypo patikrinimai (žr. šio sprendimo 12 ir 14 punktus) buvo paremti 2004 m. nustatytais koordinatėmis, jų išvados turi būti laikomos tikslėmis. Taigi teismas nustatė, kad namo kolonos buvo pastatytos nepaisant reikalaujamo minimalaus 3,5 metro atstumo nuo kaimyninių sklypų (žr. šio sprendimo 5 punktą).

40. Kauno apygardos teismas taip pat paliko galioti likusias Kauno rajono apylinkės teismo išvadas (žr. šio sprendimo 22, 23 ir 25 punktus) ir nurodė pareiškėjui parengti naują techninį projektą, gauti naują statybą leidžiantį dokumentą ir pertvarkyti statinį pagal tuos dokumentus (žr. šio sprendimo 24 punktą).

E. Procesas Lietuvos Aukščiausiajame Teisme

41. Pareiškėjas pateikė du kasacinius skundus. Jis visų pirma nurodė, kad Kauno apygardos teismas neatsižvelgė į tai, jog panaikinus 2009 m. priimtų žemės sklypo koordinatų pakeitimą (žr. šio sprendimo 26–29 punktus) galiojančios koordinatės buvo tos, kurios buvo patvirtintos 2007 m. (žr. šio sprendimo 10 punktą). Jos buvo įregistruotos Nekilnojamojo turto registre 2007 m. ir dar kartą 2014 m. (žr. šio sprendimo 30 punktą). Todėl teismo išvada, kad kolonos stovi ant valstybinės žemės, padaryta remiantis neteisingomis koordinatėmis.

42. 2018 m. balandžio 30 d. ir gegužės 24 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti nagrinėti kasacinius skundus, pareiškęs, kad juose nekeliami jokie svarbūs teisiniai klausimai.

III. KITOS SUSIJUSIOS BYLOS

43. 2011 m. lapkritį Kauno rajono apylinkės teismas nuteisė buvusį Kauno rajono savivaldybės administracijos pareigūną ir buvusį KAVA pareigūną už pareigų nevykdymą tikrinant pareiškėjo namo statybą. Teismas nustatė, kad kaltinamieji, pasirašydami pastato pripažinimo tinkamu naudoti aktą (žr. šio sprendimo 11 punktą), elgėsi aplaidžiai, nes darė tai tinkamai neperžiūrėję planavimo dokumentų ir nepatikrinę statybų vietoje. 2012 m. balandį Kauno apygardos teismas paliko galioti visą sprendimą. Pareiškėjas ir jo žmona šioje byloje apklausti kaip liudytojai.

44. 2018 m. pareiškėjo kaimynas N. P. pradėjo procesą administraciniuose teismuose, prašydamas pakeisti pareiškėjo žemės sklypo koordinates Nekilnojamojo turto registre ir, vadovaujantis naujausiais teismo sprendimais, užregistruoti koordinates, kurios buvo nustatytos 2004 m. (žr. šio sprendimo 6 ir 38 punktus). 2019 m. lapkritį Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmai atmetė N. P. prašymą. Buvo nurodyta, kad 2007 m. patvirtintos žemės sklypo koordinatės buvo įregistruotos Nekilnojamojo turto registre laikantis teisės aktų po to, kai buvo panaikintas 2009 m. balandžio 7 d. sprendimas (žr. šio sprendimo 26–29 punktus).

45. 2018 m. birželį pareiškėjas paprašė NŽT leisti jam statyti namą savo sklype, neišlaikant minimalaus atstumo iki kaimyninio sklypo, taip įteisinant esamą namą su kolonomis. NŽT atsisakė pareiškusi, kad statyba neatitinka sklypo detaliojo plano (žr. šio sprendimo 5 punktą) ir kad reikia išlaikyti pakankamą atstumą iki planuojamo bendro naudojimo kelio, kad nebūtų trukdoma eismui.

46. 2019 m. sausį pareiškėjas kreipėsi į Kauno rajono savivaldybę dėl

sklypo detaliojo plano koregavimų, leidžiančių statyti mažiausiai trijų metrų atstumu nuo kaimyninių sklypų (žr. šio sprendimo 5 punktą). 2019 m. kovą Kauno rajono savivaldybė pakoregavo detalųjį planą pagal pareiškėjo pasiūlymą.

47. 2019 m. rugsėjį pareiškėjas paprašė savivaldybės išduoti naują statybą leidžiantį dokumentą. 2019 m. spalį savivaldybė prašymą atmetė, visų pirma nustatydamą, kad namo vieta ir aukštų skaičius neatitinka detaliojo plano (žr. šio sprendimo 5 punktą).

48. Pagal paskutinę teismui pateiktą informaciją (2020 m. liepos 7 d.) pareiškėjas nugriovė tvorą ir išardė išgrįstą trinkelėmis kelią (žr. šio sprendimo 25 punktą), tačiau neįvykdė likusių teismo nurodymų (žr. šio sprendimo 42 punktą).

BYLAI REIKŠMINGA TEISĖ IR PRAKTIKA

49. Bylos nagrinėjimo metu Teritorijų planavimo įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad detaliojame plane nustatomos privalomos žemės sklypo naudojimo ir tvarkymo sąlygos, tokios kaip jo paskirtis, jame leistinų statyti pastatų aukštis, užstatymo tankumas, statyb vietės ribos ir t. t.

50. 2009 m. birželio 15 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-240/2009 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad neteisėtos statybos atvejais tinkama sankcija turi būti nustatyta atsižvelgiant į konkrečias ginčijamo pažeidimo padarymo aplinkybes, jo sunkumą, ginamų teisių svarbą ir kitas svarbias aplinkybes. Pasirinkta priemonė turi būti proporcinga siekiamam tikslui. Proporcingumo principas reikalauja surasti ne tik privataus ir viešojo interesų, bet ir besivaržančių privačių interesų pusiausvyrą. Todėl, spręsdamas dėl neteisėtos statybos teisiųjų pasekmių, teismas turi laikytis ginčo šalių interesų derinimo principo.

51. Dėl kitų reikšmingos vidaus teisės ir praktikos pavyzdžių žr. bylą *Tumeliai prieš Lietuvą* (Nr. 25545/14, §§ 29–32 ir 54–55, 2018 m. sausio 9 d.).

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS PIRMOJO PROTOKOLO 1 STRAIPSNIO PAŽEIDIMAS

52. Pareiškėjas skundėsi, kad sprendimai pripažinti jo namo statybą iš dalies neteisėta apribojo jo nuosavybės teises. Jis rėmėsi Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsniu, kuriame skelbiama:

„Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe. Iš nieko negali būti atimta jo nuosavybė, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra būtina visuomenės interesams ir tik įstatymo nustatytais sąlygomis bei vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais.

Tačiau ankstesnės nuostatos jokių būdu neriboja valstybės teisės taikyti tokius įstatymus, kokie, jos manymu, jai reikalingi, kad ji galėtų kontroliuoti nuosavybės naudojimą atsižvelgdama į bendrąjį interesą arba kad garantuotų mokesčių, kitų rinkliavų ar baudų mokėjimą.“

A. Priimtinas

1. *Piktnaudžiavimas peticijos teise*

(a) Šalių teiginiai

53. Vyriausybė nurodė, kad pareiškėjas piktnaudžiavo teise teikti individualią peticiją, nes neatskleidė visos svarbios informacijos ir bandė suklaidinti Teismą. Visų pirma, peticijoje jis nepaminėjo civilinio proceso, kurį pradėjo jo žmona bandydama „užvaldyti valstybei priklausančią žemę“ (žr. šio sprendimo 15 punktą), arba baudžiamojo proceso prieš kelis buvusius pareigūnus (žr. šio sprendimo 43 punktą). Be to, jis bandė suklaidinti vidaus teismus teigdamas, kad kelių valstybinėje žemėje nutiesė kaimynų patogumui, nors iš tikrųjų kaimynai skundėsi, jog tas kelias jiems trukdo patekti į savo sklypus. Jis taip pat bandė suklaidinti Teismą tvirtindamas, kad turėjo reikiamus leidimus keliui tiesti, nors iš tiesų taip nebuvo.

54. Pareiškėjas nesutiko su Vyriausybės pateiktais argumentais.

(b) Teismo vertinimas

55. Teismas pažymi, kad peticija gali būti paskelbta nepriimtina dėl piktnaudžiavimo pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį, jei ji sąmoningai pagrįsta tikrovės neatitinkančiais faktais arba jei Teismui pateikta informacija yra neišsami ir dėl to klaidinanti (žr. *Gogitidze ir kiti prieš Gruziją*, Nr. 36862/05, § 76, 2015 m. gegužės 12 d., ir ten nurodytas bylas). Tačiau ne kiekvienas informacijos nepateikimas yra piktnaudžiavimas – atitinkama informacija turi būti susijusi su pačia bylos esme (žr. *Gross prieš Šveicariją* [DK], Nr. 67810/10, § 35–36, ECHR 2014, ir *Mitrović prieš Serbiją*, Nr. 52142/12, § 33, 2017 m. kovo 21 d.).

56. Šioje byloje pareiškėjas skundėsi teismo procesais, kuriuose jo namo statyba buvo pripažinta iš dalies neteisėta. Nors peticijoje jis neminėjo Vyriausybės nurodytų bylų (žr. šio sprendimo 53 punktą), Teismas nemano, kad jos susijusios su „pačia bylos esme“.

57. Be to, Teismo nuomone, Vyriausybės pareiškimai dėl tariamai melagingų ir klaidinančių argumentų, kuriuos pareiškėjas pateikė vidaus teismams ir šiam Teismui, yra šalių ginčo dėl to, ar buvo pažeistos pareiškėjo nuosavybės teisės, dalis (žr. *S. L. ir J. L. prieš Kroatiją*, Nr. 13712/11, § 49, 2015 m. gegužės 7 d.). Teismas pareiškėjo pozicijoje nemato nieko, ką galėtų vertinti kaip piktnaudžiavimą individualios peticijos teise.

58. Todėl Vyriausybės prieštaraivimas dėl piktnaudžiavimo individualios peticijos teise turi būti atmestas.

2. *Vidaus teisinės gynybos priemonių panaudojimas*

(a) Šalių teiginiai

59. Vyriausybė nurodė, kad pareiškėjas nepanaudojo visų veiksmingų vidaus teisinės gynybos priemonių. Pirma, ji teigė, kad, vadovaujantis Teismo sprendimu byloje *Tumeliai prieš Lietuvą* (Nr. 25545/14, 2018 m. sausio 9 d.), vidaus teismų praktikoje buvo išvystyti principai dėl neteisėtos statybos padarinių šalinimo. Visų pirma, teismai nuo šiol siekė nustatyti, kas yra atsakingas už statybą leidžiančio dokumento išdavimą pažeidžiant teisės aktus, o atsakingu pripažintas asmuo ar įstaiga turi padengti neteisėto statinio šalinimo išlaidas. Todėl pareiškėjas galėjo prašyti teismų atnaujinti procesą jo byloje ir išnagrinėti ją pagal Teismo išvadas byloje *Tumeliai*.

60. Antra, Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas galėjo pareikšti civilinį ieškinį dėl žalos atlyginimo valstybei arba pareigūnams, kurie buvo nuteisti už aplaidų pareigų atlikimą (žr. šio sprendimo 43 punktą).

61. Pareiškėjas šio aspekto nekommentavo.

(b) Teismo vertinimas

62. Teismas pažymi, kad pareiga panaudoti vidaus teisines gynybos priemones reikalauja, kad pareiškėjas įprastai pasinaudotų prieinamomis priemonėmis ir kurių pakanka jo ar jos skundams pagal Konvenciją (be daugelio kitų šaltinių, žr. *Vučković ir kiti prieš Serbiją* (preliminarus prieštaravimas)) [DK], Nr. 17153/11 ir 29 kiti, § 71, 2014 m. kovo 25 d.). Jis taip pat atkreipia dėmesį į savo gausią praktiką, pagal kurią paprastai Konvencijos 35 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais nėra atsižvelgiama į prašymą iš naujo nagrinėti bylą, atnaujinti apeliacinį procesą arba taikyti panašią neeilinę gynybos priemonę (žr. *Nicholas prieš Kiprą*, Nr. 63246/10, § 37, 2018 m. sausio 9 d., ir ten nurodytas bylas). Teismas nemato pagrindo daryti kitokią išvadą šioje byloje ir konstatuoja, kad pareiškėjas neprivalėjo prašyti atnaujinti proceso vidaus teismuose.

63. Be to, Teismas pabrėžia, kad jei yra keletas vidaus teisinių gynybos priemonių, kuriomis asmuo gali pasinaudoti, asmuo turi teisę pasirinkti tą priemonę, kuri padėtų išspręsti jo ar jos esminį skundą. Kitaip tariant, pasinaudojus teisine gynybos priemone, kitos priemonės, kurios tikslas iš esmės yra tas pats, naudoti nereikia (žr. *O’Keeffe prieš Airiją* [DK], Nr. 35810/09, § 109, ECHR 2014 (ištraukos), ir ten nurodytas bylas). Jis pažymi, kad civiliniame procese dėl namo statybos teisėtumo pareiškėjas bent jau iš esmės pateikė visus pagrindinius argumentus, kuriuos vėliau pateikė Teisme (žr. šio sprendimo 19, 20, 35 ir 41 punktus), taip suteikdamas galimybę vidaus teismams į juos atsakyti. Todėl Teismas mano, kad pareiškėjas neprivalėjo pradėti kito proceso.

64. Taigi Teismas atmeta Vyriausybės prieštaravimą, kad nebuvo panaudotos visos vidaus teisinių gynybos priemonės.

3. Išvada dėl priimtinumų

65. Teismas pažymi, kad peticija nėra akivaizdžiai nepagrįsta ar nepriimtina jokiais kitais Konvencijos 35 straipsnyje išvardytais pagrindais. Todėl ji turi būti pripažinta priimtina.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

(a) Pareiškėjas

66. Pareiškėjas pirmiausia nurodė, kad teismų sprendimai, kuriais jo namas buvo pripažintas iš dalies neteisėtai pastatytu, buvo pagrįsti netiksliais duomenimis. Nuspręsdami, kad kolonos stovi už žemės sklypo ribų, teismai rėmėsi 2009 m. balandžio 7 d. patvirtintomis žemės sklypo koordinatėmis, kurias administraciniai teismai panaikino (žr. šio sprendimo 26–29 punktus). Jie visiškai neatsižvelgė į 2007 m. spalio 30 d. nustatytas koordinates (žr. šio sprendimo 10 punktą), kurios galiojo priimant sprendimą pripažinti namą

tinkamu naudoti (žr. šio sprendimo 11 punktą). Jų galiojimas buvo atkurtas 2014 m. (žr. šio sprendimo 30 punktą). Pareiškėjas teigė, kad namo kolonos buvo pastatytos 2007 m. spalio 30 d. patvirtintose ribose.

67. Jis taip pat teigė, kad namas pastatytas gavus reikiamą leidimą, t. y. valdžios institucijos jam suteikė statybą leidžiantį dokumentą, patvirtino techninį projektą ir jo korektūras ir pripažino namą tinkamu naudoti (žr. šio sprendimo 7–9 ir 11 punktus). Tačiau jam vienam buvo paskirta prisiimti visą valdžios institucijų klaidų naštą. Jis taip pat pažymėjo, kad galutinis sprendimas pripažinti namą iš dalies neteisėtu buvo priimtas praėjus dešimčiai metų nuo jo pripažinimo tinkamu naudoti.

68. Galiausiai pareiškėjas teigė, kad nors jam nebuvo liepta nugriauti namo, įteisinti jo dabartinę formą tapo neįmanoma dėl naujų teisinių pakeitimų. Po galutinių teismo sprendimų jis kelis kartus bandė gauti naujus planavimo dokumentus, tačiau valdžios institucijos atsisakė juos išduoti, nustatydamos, be kita ko, kad namas laikomas trijų aukštų statiniu, o pareiškėjui buvo leista statyti tik dviejų aukštų pastatą (žr. šio sprendimo 7 ir 47 punktus). Be to, teismai panaikino techninio projekto korektūrą, kuria buvo leista statyti ginčijamas kolonas (žr. šio sprendimo 8 punktą), taip *de facto* pripažindami jas neteisėtomis. Pareiškėjas teigė, kad esant tokioms aplinkybėms, norint įvykdyti teismo sprendimus, jam gali reikėti nugriauti namo dalis, tačiau pagal vidaus įstatymus jis negalės reikalauti iš valstybės jokios kompensacijos.

(b) Vyriausybė

69. Vyriausybė pripažino, kad buvo apribotos pareiškėjo nuosavybės teisės. Tačiau ji teigė, kad apribojimas atitiko Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio reikalavimus.

70. Vyriausybė visų pirma teigė, kad pareiškėjo namo statyba nė vienu metu neatitiko planavimo dokumentų – nuo pat pradžių namas buvo statomas už sklypo detalajame plane nurodytos užstatymo teritorijos ribų. Ji taip pat teigė, kad skirtumai tarp žemės sklypo koordinatų, patvirtintų 2004 m., 2007 m. ir 2009 m. (žr. šio sprendimo 6, 10 ir 13 punktus), buvo nedideli ir nėra svarbūs neteisėtos statybos padarinių pašalinimo klausimui. Be to, net jei būtų nustatyta, kad ginčijamos kolonos stovi sklypo ribose, jos vis tiek neatitiktų reikalavimo išlaikyti mažiausiai 3,5 metro atstumą iki kaimyninių sklypų ribų (žr. šio sprendimo 5 punktą).

71. Taigi Vyriausybė teigė, kad pareiškėjui pritaikytos priemonės atsirado ne tik dėl valdžios institucijų klaidų, bet ir dėl jo paties neteisėtų veiksmų.

72. Ji taip pat nurodė, kad pareiškėjui nebuvo liepta nugriauti namo, bet buvo suteikta galimybė jį pertvarkyti. Tačiau jis neįvykdė teismo nurodymų. Jis turėjo paprašyti valdžios institucijų pakeisti detalajame sklypo plane numatytą didžiausią leistiną namo aukštį, užstatymo plotą ir kitas detales (žr. šio sprendimo 49 punktą), o iki šiol jo pasiūlytos ribotos korektūros nepakanka namui įteisinti (žr. šio sprendimo 46 punktą). Atlikus reikiamas detaliojo plano korektūras, pareiškėjas pagal jį galėtų parengti naują techninį projektą ir gauti naują statybą leidžiantį dokumentą.

73. Galiausiai Vyriausybė nurodė, kad, priešingai nei teigia pareiškėjas (žr. šio sprendimo 68 punktą), nėra pavojaus, kad namą, išskyrus kolonas su stogine, reikės nugriauti. Ji teigė, kad teisinis aukšto apibrėžimas nėra pakeistas ir kad pareiškėjas, priešingai nei numatyta statybą leidžiančiame

dokumente, iš tikrųjų pastatė trijų, o ne dviejų aukštų namą (žr. šio sprendimo 7 punktą). Šiaip ar taip, šis klausimas galėtų būti išspręstas pakeičiant detalųjį planą, tačiau pareiškėjas to nepadarė (žr. šio sprendimo 72 punktą). Vyriausybė teigė, kad pagal vidaus teisę nėra galimybės palikti kolonų tokių, kokios yra dabar.

2. Teismo vertinimas

(a) Bylos dalykas

74. Iš pat pradžių Teismas pažymi, kad nacionalinis procesas, kuris yra šios bylos esmė, susijęs su pareiškėjo namo (žr. šio sprendimo 17 ir 21–24 punktus), taip pat tvoros ir trinkelėmis grįsto kelio (žr. šio sprendimo 18 ir 25 punktus) statybų teisėtumu. Pareiškėjas savo peticijos formuliare ir savo pastabose pateikė skundus dėl visų šių elementų. Tačiau 2019 m. rugpjūčio 26 d. Teismas Vyriausybei pranešė tik apie skundą dėl namo teisėtumo. Šalims buvo pranešta, kad likusią peticijos dalį Skyriaus pirmininkas, nagrinėdamas bylą vieno teisėjo sudėties, vadovaudamasis Teismo reglamentu, paskelbė nepriimtina.

75. Todėl Teismo nagrinėjimas šioje byloje apsiribos nustatymu, ar sprendimai, kuriais pareiškėjo namo (bet ne tvoros ar kelio) statyba buvo pripažinta iš dalies neteisėta, atitiko Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį.

(b) Teisių apribojimas

76. Teismas neturi pagrindo abejoti, kad vidaus teismų sprendimai, kuriais pareiškėjo namas buvo pripažintas iš dalies neteisėtu ir pareiškėjas įpareigotas gauti naujus planavimo dokumentus ir pertvarkyti statinį, apribojo jo teisę netrukdomai naudotis savo nuosavybe, kaip apibrėžta Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio nuostatose.

77. Teismo vertinimu, šiuo apribojimu buvo siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrųjų taisyklių, susijusių su statybų apribojimais, jis prilygsta nuosavybės naudojimo kontrolei (žr. *Tumeliai prieš Lietuvą*, Nr. 25545/14, § 73, 2018 m. sausio 9 d., ir ten nurodytą Teismo praktiką). Todėl apribojimas turi būti vertinamas pagal Pirmojo protokolo 1 straipsnio antrąją dalį.

(c) Apribojimo teisėtumas ir teisėtas tikslas

78. Teismas neabejoja, kad vidaus teisėje numatytas pakankamas pagrindas panaikinti sprendimus, kuriuos priėmė pareiškėjo namo statybą prižiūrinčios valdžios institucijos, motyvuojant tuo, kad šie sprendimai neatitiko sklypo detaliojo plano ar kitų atitinkamų teisinių priemonių (žr. šio sprendimo 49 ir 51 punktus).

79. Jis taip pat neabejoja, kad ginčijamu apribojimu buvo siekiama teisėto tikslo, t. y. užtikrinti statybos taisyklių laikymąsi, o tai atitinka bendrąjį interesą (žr. *Ivanova ir Cherkezov prieš Bulgariją*, Nr. 46577/15, § 71, 2016 m. balandžio 21 d., ir ten nurodytą Teismo praktiką).

(d) Apribojimo proporcingumas

80. Reikšmingi bendrieji nuosavybės teisės apribojimo proporcingumo principai yra apibendrinti sprendime byloje *Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą* (Nr. 70520/10 ir 2 kiti, §§ 138–42, 2018 m. birželio 12 d., ir ten nurodytos

bylos).

81. Reikšdamas nuomonę apie šios bylos aplinkybes, Teismas pažymi, kad 2004 m. pareiškėjas parengė namo statybos techninį projektą ir gavo statybą leidžiantį dokumentą pagal atitinkamus vidaus teisės aktus (žr. šio sprendimo 7 punktą). Atitinkamos valdžios institucijos taip pat patvirtino techninio projekto korektūras, kuriomis šalia namo buvo numatyta kolonomis paremta stoginė automobiliams statyti (žr. šio sprendimo 8 punktą). Vėliau valdžios institucijos apžiūrėjo statybvietę ir galiausiai pripažino, kad baigtas namas yra tinkamas naudoti (žr. šio sprendimo 9 ir 11 punktus).

82. Vyriausybė teigė, kad namas nuo pat pradžių buvo statomas pažeidžiant sklypo detalų planą (žr. šio sprendimo 70 punktą). Teismas mano, kad bet kuriuo atveju valdžios institucijos buvo atsakingos už patikrinimą, ar statybos vykdomos laikantis teisės aktų (žr., *mutatis mutandis*, *Romankevič prieš Lietuvą*, Nr. 25747/07, § 41, 2014 m. gruodžio 2 d.). Tačiau nėra jokių požymių, kad per visą namo statybos laikotarpį – nuo 2004 m. gruodžio iki 2008 m. vasario – jos būtų pranešusios pareiškėjui apie galimus atitinkamų teisinių dokumentų pažeidimus.

83. Be to, nei nacionalinio proceso metu, nei bylą nagrinėjant Teisme niekada nebuvo teigta, kad pareiškėjas, gavęs atitinkamus leidimus, elgėsi neteisėtai arba kaip nors kitaip prisidėjo prie sprendimų, kurie vėliau buvo panaikinti kaip neteisėti, priėmimo (žr. *Albergas ir Arlauskas prieš Lietuvą*, Nr. 17978/05, § 68, 2014 m. gegužės 27 d.).

84. Todėl Teismas įsitikinęs, kad pareiškėjas per visą savo namo statybų laikotarpį neturėjo pagrindo abejoti, kad jos buvo vykdomos laikantis visų susijusių reikalavimų ir kad jis turėjo teisę tikėtis, kad institucijų sprendimai nebus vėliau panaikinti jo nenaudai (žr. *Činga prieš Lietuvą*, Nr. 69419/13, § 91, 2017 m. spalio 31 d., ir ten nurodytas bylas).

85. Vidaus teismai nustatė, kad pareiškėjo namas buvo pastatytas pažeidžiant sklypo detalų planą, nes jo kolonos neatitiko reikalaujamo minimalaus atstumo iki kaimyninių sklypų ir buvo išsikišusios į planuojamą bendro naudojimo kelią (žr. šio sprendimo 22, 23 ir 39 punktus).

86. Teismas primena, kad jis neturi kompetencijos nagrinėti fakto ar teisės klaidų, kurias tariamai padarė nacionaliniai teismai, nebent dėl jų galėjo būti pažeistos Konvencijos saugomos teisės ir laisvės (be daugelio kitų šaltinių, žr. *García Ruiz prieš Ispaniją* [DK], Nr. 30544/96, § 28, ECHR 1999-I). Šioje byloje Teismas nemato pagrindo abejoti vidaus teismų išvadomis, kad ginčijamos kolonos buvo pareiškėjo namo dalis (žr. šio sprendimo 22 punktą) ir kad šalia sklypo buvo suplanuotas bendro naudojimo kelias (žr. šio sprendimo 15 ir 23 punktus). Jis taip pat atsižvelgia į tai, kad teismai turėjo rasti pusiausvyrą tarp pareiškėjo nuosavybės teisių ir kaimyninių sklypų savininkų teisėto intereso naudotis keliu.

87. Tačiau, atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, Teismas nebuvo įtikintas, kad ši pusiausvyra buvo pasiekta dėl toliau nurodytų priežasčių.

88. Pirma, jis konstatuoja, kad vidaus teismai nepakankamai išnagrinėjo vieną iš pagrindinių pareiškėjo pateiktų argumentų, t. y., kad prokuratūros reikalavimas buvo pagrįstas neteisingomis žemės sklypo koordinatėmis (žr. šio sprendimo 35 ir 41 punktus). Kauno apygardos teismas konstatavo, kad, remiantis Nekilnojamojo turto registro duomenimis, galiojančios žemės sklypo koordinatės buvo nustatytos 2004 m. (žr. šio sprendimo 38 punktą). Tačiau keli Teismo turimi dokumentai rodo, kad žemės sklypo koordinatės,

galiojančios pagal Nekilnojamojo turto registrą, iš tiesų buvo patvirtintos 2007 m. (žr. šio sprendimo 30, 31 ir 44 punktus). Todėl atrodo, kad kai kurie byloje esantys įrodymai buvo priešaringi.

89. Teismas pažymi, kad įrodymų priimtumo ir jų vertinimo taisyklės pirmiausia reguliuoja vidaus teisę ir teismai (ibid.). Todėl Teismas neturi nustatinėti, kuriomis koordinatėmis turėjo remtis vidaus teismai.

90. Tačiau Kauno apygardos teismas pripažino tikslių pareiškėjo sklypo ribų nustatymo svarbą (žr. šio sprendimo 37 punktą) ir Teismas pritaria tokiam požiūriui. Jis nesutinka su Vyriausybės argumentu, kad koordinacių skirtumai nereikšmingi (žr. šio sprendimo 70 punktą), nes vidaus teismai tinkamai neatsižvelgė į jų svarbą. Todėl, atsižvelgdamas į šio klausimo svarbą bylai ir esamus akivaizdžiai prieštarigus įrodymus, Teismas mano, kad vidaus teismams buvo ypač svarbu atidžiai išnagrinėti pareiškėjo argumentus ir išsklaidyti visas abejones dėl duomenų, kuriais jie rėmėsi, tikslumo (žr. *Bistrović prieš Kroatiją*, Nr. 25774/05, § 37, 2007 m. gegužės 31 d., ir *Megadat.com SRL prieš Moldovą*, Nr. 21151/04, § 74, ECHR 2008).

91. Be to, pareiškėjui teko patirti ilgalaikį netikrumą dėl jo namo teisėtumo. Prokuratūros ieškinys buvo pateiktas 2010 m. sausį, o galutinis teismo sprendimas priimtas tik 2018 m. gegužę, tai yra, teismo procesas truko ilgiau nei aštuonerius metus, o galutinis sprendimas buvo priimtas praėjus daugiau nei dešimčiai metų po to, kai namas pripažintas tinkamu naudoti (žr. šio sprendimo 11, 16 ir 42 punktus). Teismas pripažįsta, kad byla buvo gana sudėtinga dėl jos techninio pobūdžio. Jis taip pat supranta, kad tam tikrais laikotarpiais procesas turėjo būti sustabdytas, kol nagrinėtos kitos susijusios bylos (žr. šio sprendimo 27 punktą). Drauge neįtikinama, kad vidaus institucijos veikė pakankamai operatyviai ir su deramu rūpestingumu. Teismas visų pirma pažymi, kad prireikė daugiau nei metų, kol prokuratūra, atlikusi keletą pataisymų, galutinai pateikė tinkamą ieškinį (žr. šio sprendimo 16 punktą), ir kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas turėjo perduoti bylą nagrinėti iš naujo dėl to, kad apeliacinės instancijos teismas neatsižvelgė į visas reikšmingas aplinkybes (žr. šio sprendimo 33 punktą). Priešingai, nėra duomenų, kad pareiškėjas prisidėjo prie proceso vilkinimo. Todėl, net atsižvelgdamas į visas minėtas aplinkybes, Teismas mano, kad proceso trukmė nėra pateisinama turint galvoje jo svarbą pareiškėjui.

92. Galiausiai Teismas sprendė dėl priemonių, kurių pareiškėją įpareigojo imtis vidaus teismai, proporcingumo. Jis nebuvo įpareigotas nugriauti namo, bet buvo nurodyta gauti naujus planavimo dokumentus ir pagal juos namą pertvarkyti (žr. šio sprendimo 24 punktą ir priešingai palyginti su prieš tai minėta byla *Tumeliai*, § 79). Remiantis naujausia Teismo turima informacija, pareiškėjas šių nurodymų dar neįvykdė (žr. šio sprendimo 48 punktą).

93. Teismas atsižvelgia į Vyriausybės pareiškimus dėl veiksmų, kurių pareiškėjas turėtų imtis, kad įvykdytų vidaus teismų įpareigojimus (žr. šio sprendimo 72 punktą). Jis nemano, kad reikalavimas atlikti tokius veiksmus savaime yra neproporcingas (žr., *mutatis mutandis*, *Beinarovič ir kiti*, cituota pirmiau, § 162 dėl reikalavimo asmenims bendradarbiauti su valdžios institucijomis). Drauge Teismas pabrėžia, kad pareiškėjas jau buvo gavęs visus reikiamus dokumentus ir pasistatęs namą, kurį tuo metu valdžios institucijos pripažino teisėtai pastatytu. Pareiškėjas ne dėl savo kaltės buvo priverstas patirti papildomą procesą, todėl šio papildomo proceso metu buvo būtina tinkamai atsižvelgti į konkrečią jo situaciją (ibid., § 145).

94. Nacionalinio teismo proceso metu nustatyta, kad vienintelis namo aspektas, neatitinkantis detaliojo plano, buvo kolonų vieta (žr. šio sprendimo 22, 23 ir 39 punktus). Teismai nekvestionavo jokių kitų namo aspektų, pavyzdžiui, kitų jo dalių vietos ar aukštų skaičiaus, teisėtumo. Teismas atkreipia dėmesį į kai kuriuos valdžios institucijų sprendimus, priimtus pasibaigus nacionaliniam teisminiam procesui, kurie implikuoja, kad kai kurie kiti pareiškėjo namo aspektai, kurie anksčiau nebuvo įvardyti kaip problemiški, neatitiko detaliojo plano (žr. šio sprendimo 47, 68 ir 73 punktus). Teismas mano, kad reikalavimas pareiškėjui atlikti kitus namo pakeitimus, nesusijusius su ginčijamomis kolonomis, šios bylos aplinkybėmis nebūtų pateisinamas.

95. Be to, iš Vyriausybės pozicijos matyti, kad pareiškėjas, norėdamas įvykdyti vidaus teismo sprendimus, privalo nugriauti kolonas, nes pagal aktuales teisės aktus nėra galimybės jų įteisinti tokių, kokios jos yra dabar (žr. šio sprendimo 73 punktą). Teismas atsižvelgia į tai, kad jis neturi įgaliojimų nustatyti, kaip valstybėms būtų geriausia ištaisyti valdžios institucijų padarytas klaidas (žr., *mutatis mutandis*, *Misiukonis ir kiti prieš Lietuvą*, Nr. 49426/09, § 63, 2016 m. lapkričio 15 d.). Tačiau jis pabrėžia, kad valdžios institucijos išdavė pareiškėjui leidimą statyti šias kolonas (žr. šio sprendimo 8 punktą), ir pažymi, kad iš asmens neturi būti reikalaujama prisiimti naštos ištaisyti valdžios institucijų padarytas klaidas (žr. *Beinarovič ir kiti*, cituota pirmiau, § 140, ir ten nurodytas bylas). Teismas atsižvelgia į pareiškėjo teiginį, kurio Vyriausybė neginčijo, kad jei kolonas reikėtų nugriauti, pagal vidaus teisę jis negalėtų reikalauti jokios kompensacijos (žr. šio sprendimo 68 punktą). Teismas mano, kad reikalavimas, jog pareiškėjas savo lėšomis nugriautų kolonas, nepaskirstant išlaidų ir tarp institucijų, kurios prisidėjo prie situacijos (žr. *Tumeliai*, cituota pirmiau, § 80), yra individuali ir perteklinė našta.

96. Pirmiau išdėstytų argumentų Teismui pakanka, kad galėtų padaryti išvadą, jog valdžios institucijos nesugebėjo rasti pusiausvyros tarp pareiškėjo nuosavybės teisių ir bendro intereso ir kad dėl valdžios institucijų klaidų pareiškėjui teko prisiimti individualią ir perteklinę naštą.

97. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, buvo pažeistas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis.

II. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

98. Konvencijos 41 straipsnis nustato:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukščiausios Susitariančios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, prireikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

1. Šalių teiginiai

(a) Pareiškėjas

99. Pareiškėjas prašė Teismo įpareigoti valstybę atsakovę pripažinti, kad jo namas yra tinkamas naudoti pagal esamą detalųjį planą, techninį projektą ir statybą leidžiantį dokumentą (žr. šio sprendimo 5 ir 7 punktus) toks, koks yra dabar, arba be ginčijamų kolonų.

100. Jis taip reikalavo 9 000 eurų (EUR) turtinei žalai atlyginti. Pareiškėjas teigė, kad tokią sumą jis sumokėjo už išgrįsto kelio išardymą (žr. šio sprendimo 25 ir 48 punktus), nors tai patvirtinančių dokumentų neišsaugojo.

101. Galiausiai jis reikalavo 1 000 eurų atlyginti neturtinei žalai dėl netikrumo ir įtampos, kurią sukėlė vidaus teismų sprendimai.

(b) Vyriausybė

102. Pirmiausia Vyriausybė nurodė, kad pareiškėjo prašymas įpareigoti valstybę pripažinti jo namą tinkamu naudoti neatitinka subsidiarumo principo, kuris yra Konvencijos sistemos pagrindas, todėl jį reikėtų atmesti.

103. Ji taip pat teigė, kad pareiškėjas trinkelėmis grįstą kelią nutiesė valstybinėje žemėje, negavęs reikiamų leidimų, todėl jam neturėtų būti kompensuojamos išardymo išlaidos. Be to, jo reikalavimas dėl turtinės žalos nepagrįstas jokiais patvirtinančiais dokumentais.

104. Galiausiai Vyriausybė nurodė, kad šioje byloje nėra pagrindo priteisti pareiškėjui jokio neturtinės žalos atlyginimo.

2. Teismo vertinimas

105. Teismas pažymi, kad Konvencijos sistema yra subsidiari žmogaus teises užtikrinančių nacionalinių sistemų atžvilgiu (žr. *Burden prieš Jungtinę Karalystę* [DK], Nr. 13378/05, § 42, ECHR 2008; *Austin ir kiti prieš Jungtinę Karalystę* [DK], Nr. 39692/09, ir 2 kiti, § 61, ECHR 2012; ir *Sargsyan prieš Azerbaidžaną* (teisingas atlyginimas) [DK], Nr. 40167/06, §§ 29–32, 2017 m. gruodžio 12 d.). Teismas mano, kad būtent nacionalinės valdžios institucijos turi nustatyti tinkamiausią savo klaidų ištaisymo būdą, atsižvelgdamos į šioje byloje padarytas Teismo išvadas (žr. šio sprendimo 93–95 punktus). Todėl jis atmeta pareiškėjo prašymą įpareigoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę pripažinti jo namą tinkamu naudoti.

106. Be to, Teismas nurodo, kad šioje byloje jis nustatė pareiškėjo teisių pažeidimą dėl priimtų sprendimų dėl jo namo teisėtumo ir kad skundai dėl trinkelėmis grįsto kelio nepatenka į bylos nagrinėjimo dalyką (žr. šio sprendimo 74 ir 75 punktus). Teismas atitinkamai atmeta pareiškėjo reikalavimą dėl turtinės žalos, susijusios su šio kelio išardymu.

107. Galiausiai Teismas mano, kad šioje byloje nustatytas pareiškėjo teisių pažeidimas turėjo sukelti jam emocinių išgyvenimų ir nepatogumų. Jis visiškai patenkina pareiškėjo reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo ir šiuo požiūriu priteisia jam 1 000 EUR.

B. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos

108. Pareiškėjas reikalavo 16 943 EUR išlaidoms, patirtoms nacionaliniuose procesuose civiliniuose ir administraciniuose teismuose, padengti. Jis pateikė savo advokato banko sąskaitos išrašų kopijas, rodančias, kad šią sumą jis sumokėjo advokatui.

109. Vyriausybė teigė, kad iš pareiškėjo pateiktų dokumentų nėra aišku, kokios teisinės paslaugos buvo suteiktos ir ar jos yra susijusios su bylomis, kurias Teismas vertino nagrinėjamoje byloje.

110. Remiantis Teismo praktika, pareiškėjas turi teisę į bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimą tik tiek, kiek yra įrodyta, kad jos faktiškai ir

neišvengiamai patirtos ir yra pagrįstos.

111. Teismas pastebi, kad nacionaliniuose procesuose buvo nagrinėjamas ne tik pareiškėjo namo teisėtumas, bet ir tvoros bei trinkelėmis grįsto kelio teisėtumas, o tai nepateko į šios bylos nagrinėjimo dalyką (žr. šio sprendimo 74 ir 75 punktus). Todėl jis negali konstatuoti, kad visa pareiškėjo prašoma priteisti bylinėjimosi ir kitų išlaidų suma susidarė bandant ištaisyti šioje byloje nustatytą jo teisių pažeidimą.

112. Atsižvelgdamas į turimus dokumentus ir minėtus kriterijus, Teismas mano, kad yra pagrįsta priteisti 8 500 EUR sumą bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms, patirtoms nagrinėjant bylą vidaus teismuose, padengti.

C. Palūkanos

113. Teismas mano, kad nevykdant įsipareigojimų palūkanos turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI

1. *Skelbia* peticiją priimtina;
2. *Nusprendžia*, kad buvo pažeistas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis;
3. *Nusprendžia*
 - (a) kad valstybė atsakovė per tris mėnesius turi sumokėti pareiškėjui šias sumas:
 - (i) 1 000 EUR (vieną tūkstantį eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius neturtinei žalai atlyginti;
 - (ii) 8 500 EUR (aštuonis tūkstančius penkis šimtus eurų) ir bet kokius pareiškėjui taikytinus mokesčius bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms atlyginti;
 - (b) kad nuo minėtų trijų mėnesių pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įsipareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtų sumų turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus;
4. *Atmeta* likusią pareiškėjo teisingo atlyginimo reikalavimo dalį.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2021 m. sausio 19 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Hasan Bakırcı
Kanclerio pavaduotojas

Aleš Pejchal
Pirmininkas